

Organizácia zdravotníctva

(Druhá časť)

Organizácia zdravotníctva

- 6. Pracovníci v zdravotníctve**
- 7. Stavovské organizácie a odborné spoločnosti**
- 8. Správa sociálnej starostlivosti**
- 9. Zariadenia sociálnej starostlivosti**
- 10. Systém sociálnej starostlivosti**
- 11. Zdravotné a sociálne poistenie**
- 12. Právne predpisy v zdravotníctve**
- 13. Právne postavenie zdravotníckeho pracovníka**
- 14. Pracovné právo**

Odborná spôsobilosť zdravotníckych pracovníkov

- systém ďalšieho vzdelávania zdravotníckych pracovníkov
- odborná spôsobilosť – teoretické vedomosti a praktické zručnosti po zodpovedajúcom vzdelávaní dovoľujú vykonávať odborné pracovné činnosti pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti

Ďalšie vzdelávanie pracovníkov

- **príprava na výkon práce v zdravotníctve**
- **špecializačné štúdium**
- **príprava na výkon certifikovaných činností**

Pracovníci v zdravotnictvě

- **zdravotníckí pracovníci**
(lekár, zubný lekár, farmaceut, sestra, pôrodná asistentka, laborant, asistent, technik, iný zdravotnícky pracovník)
- **iní odborní pracovníci v zdravotnictvě**
- **pomocní pracovníci v zdravotnictvě**

Slovenská lekárska spoločnosť

- tradícia Slovenskej lekárskej spoločnosti má svoje korene už v 19. storočí
- nová tradícia Slovenskej lekárskej spoločnosti sa rozvíja od prvých rokov po vzniku Československej republiky (r. 1918)
- najvyšším orgánom – Zjazd delegátov
- individuálne členstvo v Slovenskej lekárskej spoločnosti

Slovenská lekárska komora

- **Nezávislá, nepolitická, samosprávna stavovská organizácia**
- **Činnosť:** *vedenie registra lekárov,
kontrola kontinuálneho
medicínskeho vzdelávania,
kontrola odbornosti etiky a
kvality poskytovanej
zdravotnej starostlivosti
ochrana práv a záujmov členov
komory*

Slovenská komora sestier a pôrodných asistentiek

- **Právnická osoba so sídlom v Bratislave**
- **Činnosť: vyplýva zo zákona 311/2002 Z.z**
vedenie registra
organizácia kontinuálneho vzdelávania
ochrana práv a záujmov
kontrolná činnosť
medzinárodná spolupráca

Definícia sociálnej politiky

sociálna politika je nástrojom uskutočňovania sociálnej spravodlivosti – ***spoločnosť rovnakých príležitostí***

Aktívna sociálna politika

- sociálne a pracovnoprávne zákonodarstvo
- politika zamestnanosti
- politika vzdelávania a zdravia
- rodinná a bytová politika
- sociálna ochrana niektorých skupín obyvateľstva

Pasívna (retrospektívna) sociálna politika

Funkcie sociálnej politiky

Vyvíjali sa postupne v závislosti od sociálnych a ekonomických podmienok

- **Ochranná funkcia**
- **Rozdeľovacia a prerozdeľovacia funkcia**
- **Homogenizačná funkcia – rovnorodosť**
- **Stimulačná funkcia**
- **Preventívna funkcia**

Princípy sociálnej politiky

- **Princíp sociálnej spravodlivosti**
(právna a sociálna spravodlivosť)
- **Princíp sociálnej podpory a súdržnosti**
(vzájomná podpora a harmonická spolupráca medzi ľuďmi)
- **Princíp podpornej sociálnej pomoci**
(Každý si musí pomôcť sám, ak túto možnosť nemá, musí mu pomôcť rodina)
- **Princíp priamej účasti občana na riešení subjektívnych sociálnych situácií**
(mať možnosť zúčastňovať sa na tvorbe opatrení)

Nástroje sociálnej politiky

sociálna politika sa realizuje prostredníctvom rôznych nástrojov – podľa úrovne riadenia:

- **Konkrétny vládny program**
- **Kolektívne vyjednávanie**
- **Sociálny dialóg (na troch úrovniach)**
 - makroúroveň – generálne dohody
 - medziúroveň – kolektívne zmluvy vyššej úrovne
 - mikroúroveň – konkretizácia kolektívnej zmluvy v podniku

Realizácia sociálnej politiky

sociálnu politiku v praxi realizujú rôzne subjekty

- Štát a jeho orgány
- Zamestnávateľia
- Zamestnávateľské a zamestnanecké odborové orgány
- Obce, mestá, mestské časti
- Charitatívne organizácie, občianske iniciatívy
- Cirkev, občania, rodiny

Organizácia sociálnej ochrany

- **Zdravotná starostlivosť**

(poskytuje sa v štátnych a neštátnych ZZ)

- **Sociálne poistenie**

(dôchodkové, nemocenské, úrazové...)

- **Štátna sociálna podpora pre rodiny**

(územné úrady práce, soc. vecí a rodiny...)

- **Sociálna pomoc**

(realizuje sa prostredníctvom MPaSV, VÚC, obce)

Charakteristika systému sociálneho zabezpečenia

- sociálne poistenie
- štátna sociálna podpora
- sociálna pomoc (a pomoc v hmotnej núdzi)

Štátna sociálna podpora

1. Prídavky na deti
2. Príspevok pri narodení dieťaťa
3. Rodičovský príspevok
4. Príspevok rodičom pri narodení viac detí naraz
5. Príspevky pestúnskej starostlivosti
6. Zaopatrovací príspevok
7. Príspevok na pohreb

Sociálna pomoc

- **Hmotná núdza**
- **Sociálna núdza**
- **Financovanie sociálnej pomoci**
 - **sociálna prevencia**
 - **riešenie hmotnej alebo sociálnej núdze**
 - **riešenie sociálnej núdze občana s ťažkým zdravotným postihnutím**

Riešenie hmotnej alebo sociálnej núdze

- Sociálne poradenstvo
- Sociálnoprávna ochrana a náhradná rodina
- Sociálne služby
 - Opatrovateľská služba
 - Organizovanie spoločného stravovania
 - Prepravná služba
 - Starostlivosť v zariadeniach sociálnych služieb
 - Sociálna pôžička
- Dávky a príspevky k dávke v hmotnej núdzi

Ústavná sociálna starostlivosť

1. Ústavné sociálne zariadenie pre deti
2. Ústavné soc. zariadenia pre mladistvých
3. Ústavné zariadenia pre dospelých
4. Ústavné zariadenia pre liečbu
alkoholových a iných drogových závislostí
5. Ústavy pre slobodné matky
6. Nápravnovýchovné zariadenia
7. Ústavná sociálna starostlivosť pre starých
a nesebestačných občanov

Azylová starostlivosť - druhy

- Nocľahárne
- Denné pobyty pre bezdomovcov
- Azylové domy
- Chránené sociálne byty
- Krízové lôžka
- Ubytovanie pre matky s deťmi

Hospicová starostlivosť

Je to starostlivosť

*o umierajúcich a nevyyliečiteľne chorých
v konečných štádiách choroby*

Snažíme sa uspokojiť základné potreby:

- ➔ biologické
- ➔ psychologické
- ➔ sociálne
- ➔ spirituálne

Hospicová starostlivosť

*Podľa miesta poskytovania
starostlivosti možno hospicovú
starostlivosť rozdeliť na:*

- ➔ domácu hospicovú starostlivosť
- ➔ stacionárnu hospicovú starostlivosť
- ➔ lôžkovú hospicovú starostlivosť

Sociálna práca

- **Medzinárodná federácia sociálnych pracovníkov**
- **Zákon č. 195/1998 Z. z. o sociálnej pomoci**
- **Komunitná sociálna práca**
- **Sociálni pracovníci**
- **Sociálne poradenstvo** (*oblasť starostlivosti o rodinu a deti, o starých občanov, občanov, ktorí potrebujú osobitnú pomoc, o osoby spoločensky neprispôsobené*)
- **Poradenská činnosť úradov práce, sociálnych vecí a rodiny**

Tretí sektor

- **Neziskový sektor**
- **Dobrovoľný sektor**
- **Nezávislý sektor**
- **Mimovládne organizácie**
- **Verejnoprospešný sektor**
- **Charitatívne a humanitné organizácie**
- **Dobročinné organizácie**

Charakteristika tretieho sektora

- Formalizovaná organizačná štruktúra
- Sú to neštátne subjekty
- Ich cieľom nie je tvorba zisku
- Fungujú na samosprávnom princípe
- Majú vždy prvky dobrovoľníckej účasti
- Nie sú náboženské ani politické

Význam tretieho sektora

- Sociálny a psychologický
- Ekonomický
- Politický

Štruktúra tretieho sektora

- Občianske združenia
- Nadácie
- Neinvestičné fondy
- Neziskové organizácie

Financovanie tretieho sektora

- Štát
- Miestna samospráva
- Dane
- Grantové nadácie
- Súkromný sektor
- Zbierky od občanov
- Členské poplatky a zisky z vlastnej činnosti

Princípy verejného (povinného) zdravotného poistenia

- solidarita
- rovnosť
- neziskovosť
- hospodárnosť
- autonómnosť
- verejnoprávnosť

Princípy súkromného (nepovinného) zdravotného poistenia

- **Individuálnosť**

typický je slobodný výber poisťovne jednotlivým poistencom a individuálny zmluva

- **Zisk**

tvorba zisku je očakávanou podmienkou existencie súkromného zdravotného poistenia, inak s ním naloží inštitúcia organizovaná na báze vzájomnosti, inak inštitúcia organizovaná na báze komercie

Výkon zdravotného poistenia - zákony

- **576/2004 Z. z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov**
- **577/2004 Z. z. o rozsahu zdravotnej starostlivosti uhrádzanej na základe verejného zdravotného poistenia a o úhradách za služby súvisiace s poskytovaním zdravotnej starostlivosti**
- **578/2004 Z. z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti, zdravotníckych pracovníkoch, stavovských organizáciách v zdravotníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov**

Výkon zdravotného poistenia - zákony

- **579/2004 Z. z. o záchrannej zdravotnej službe a o zmene a doplnení niektorých zákonov**
- **580/2004 Z. z. o zdravotnom poistení a o zmene a doplnení zákona č. 95/2002 Z. z. o poisťovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov**
- **581/2004 Z. z. o zdravotných poisťovniach, dohl'ade nad zdravotnou starostlivosťou a o zmene a doplnení niektorých zákonov**

Výkon zdravotného poistenia — *nariadenia vlády*

- **722/2004 Z. z. o výške úhrady poistenca za služby súvisiace s poskytovaním zdravotnej starostlivosti**
- **742/2004 Z. z. o odbornej spôsobilosti na výkon zdravotníckeho povolania**
- **743/2004 Z. z. o spôsobe ďalšieho vzdelávania zdravotníckych pracovníkov, sústave špecializačných odborov a sústave certifikovaných pracovných činností**
- **751/2004 Z. z. o verejnej minimálnej sieti poskytovateľov zdravotnej starostlivosti**

Výkon zdravotného poistenia — *nariadenia vlády*

- **752/2004 Z. z., ktorým sa vydávajú indikátory kvality na hodnotenie poskytovania zdravotnej starostlivosti**
- **776/2004 Z. z., ktorým sa vydáva katalóg zdravotných výkonov**
- **777/2004 Z. z., ktorým sa vydáva zoznam chorôb, pri ktorých sa zdravotné výkony čiastočne uhrádzajú alebo sa neuhrádzajú na základe verejného zdravotného poistenia**
- **778/2004 Z. z. o výške úhrady za zdravotnú starostlivosť, ktorú uhrádza zdravotná poisťovňa poskytovateľovi lekárskej služby prvej pomoci**

Výkon zdravotného poistenia – vyhlášky

- **723/2004 Z. z., ktorou sa upravujú podrobnosti postupu pri určovaní štandardnej dávky liečiva a maximálnej výšky úhrady zdravotnej poisťovne za štandardnú dávku liečiva**
- **741/2004 Z. z., ktorou sa určujú niektoré podrobnosti o záchrannej zdravotnej službe**
- **762/2004 Z. z., ktorou sa ustanovujú lieky a zdravotnícke pomôcky, ktoré môže zdravotná poisťovňa individuálne obstarat' pre poistenca**
- **763/2004 Z. z., ktorou sa ustanovujú záväzné štandardy pre zdravotnícku štatistiku**

Úlohy zdravotnej poisťovne

- **Poistné**

zdravotné poistné sa platí percentuálnou sadzbou (14%) z vymeriavacieho základu - platitelia

- **Práva poistenca**

poistenec má právo na výber poisťovne, lekára, zdravotníckeho zariadenia...

- **Povinnosti poistenca**

*prihlásiť sa na vykonávanie zdravotného poistenia,
platiť príslušnej poisťovni poistné,
preukazovať sa preukazom a dodržiavať liečebný režim ZZ*

Nákup zdravotnej starostlivosti

- **Nákup ZS je prioritou ZP**

byť kvalifikovaným nákupcom znamená usilovať sa o zabezpečenie starostlivosti, ktorá prinesie pacientovi čo najlepší efekt

- **Kvalita za primeranú cenu**

nákup ZS sa realizuje prostredníctvom zmluvy, partneri smerujú k uvedenému cieľu

- **Zmluvné komponenty**

*ambulantná starostlivosť, ústavná starostlivosť...
množstvo, rozsah, obsah a cena*

Platobné metódy zdravotného poistenia

- Platba za výkon
- Platba za prípad
- Platba „za hlavu“ – kapitácia
- Platba za ošetrovací deň
- Platba rozpočtom
 - *retrospektívna*
 - *prospektívna*

Sociálne poistenie - charakteristika

Sociálne poistenie má v spoločnosti nezastupiteľné miesto – poskytuje občanom sociálne istoty v presne vymedzených situáciách:

- ***staroba***
- ***choroba***
- ***nezamestnanosť***
- ***invalidita***
- ***pracovný úraz a pod.***

Sociálne poistenie - reforma

- **Postupne zaviesť spravodlivý systém**
je založený na osobnej motivácii a spoluúčasti občana s nevyhnutnou sociálnou solidaritou a garanciou štátu
- **Opustiť dávkový systém a prejsť na poistný systém**
filozofiu zmeny sociálneho poistenia môžeme charakterizovať na zmenách v dôchodkovom poistení

Dôchodkové poistenie ***– piliere***

- 1. základný, zákonný, povinný***
- 2. základný, zákonný, povinný
a kapitáčný***
- 3. doplnkový, dobrovoľný***

Sociálne poistenie ***– hlavné zmeny po r. 2004***

V r. 2004 zákon NR SR č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení, ktorý položil základy reformy sociálneho poistenia

Sociálnym poistením je:

- ***Nemocenské poistenie***
- ***Dôchodkové poistenie (starobné a invalidné)***
- ***Úrazové poistenie***
- ***Garančné poistenie***
- ***Poistenie v nezamestnanosti***

Sociálne poistenie ***– nemocenské***

Je to poistenie pre prípad straty alebo zníženia príjmu zo zárobkovej činnosti v dôsledku dočasnej práce neschopnosti.

Poskytujú sa:

- ***Nemocenské dávky***
- ***Ošetrovné (napr. starostlivosť o choré dieťa)***
- ***Vyrovňavacia dávka (napr. pri preradení na inú prácu)***
- ***Materské dávky***

Sociálne poistenie – úrazové

Povinne úrazovo poistený je zamestnávateľ. Nárok na úrazové dávky z úrazového poistenia má poškodený, ak utrpel pracovný úraz, alebo chorobu z povolania

Poškodený má nárok na:

- ***Úrazový príplatok***
- ***Úrazovú rentu***
- ***Pracovnú rehabilitáciu***
- ***Náhradu za bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia***
- ***Náhradu nákladov spojených s liečením***

Úlohy zdravotnej poisťovne

- **Individuálnosť**

*typický je slobodný výber poisťovne
jednotlivým poistencom a individuálny zmluva*

- **Zisk**

*tvorba zisku je očakávanou podmienkou
existencie súkromného zdravotného poistenia,
inak s ním naloží inštitúcia organizovaná na
báze vzájomnosti, inak inštitúcia organizovaná
na báze komercie*

Základné pramene zdravotníckeho práva

**Listiny základných práv a slobôd
Ústava Slovenskej republiky**

- 1. Právne predpisy (zákony a nariadenia vlády SR)
o ochrane zdravia**
- 2. Právne predpisy o zdravotnom poistení**
- 3. Právne predpisy o zdravotnej starostlivosti**
- 8. Právne predpisy o zdravotníckych
povolaniach**
- 9. Právne predpisy o lekárenskej starostlivosti**

Medzinárodné dohovory v oblasti zdravotníctva

***Z čl. 1 ods. 2 Ústavy SR vyplýva okrem
dodržiavania právnych predpisov SR aj
povinnosť uznávať a dodržiavať všeobecné
pravidlá medzinárodného práva,
medzinárodné zmluvy a záväzky, ktorými je
SR viazaná.***

Medzinárodné dohovory v oblasti zdravotníctva

Vo vzťahu k zdravotníctvu sú to zmluvy:

- ***Jednotný dohovor o omamných látkach***
- ***Dohoda o medzinárodnej sústave na spoluprácu v oblasti transplantácie obličiek***
- ***Dohovor o psychotropných látkach***
- ***Dohovor o liečebno-preventívnej starostlivosti a dávkach v chorobe***

Medzinárodné dohovory v oblasti zdravotníctva

Ďalšie:

- *Dohovor o ochrane pracovníkov proti nebezpečenstvám z povolania spôsobeným znečistením vzduchu, hlukom, vibráciami..*
- *Dohovor proti nedovolenému obchodu s omamnými a psychotropnými látkami*
- *Dohovor o ochrane ľudských práv a dôstojnosti človeka v súvislosti s aplikáciou biológie a medicíny*

Podmienky pre poskytovanie zdravotnej starostlivosti

Pracovníci v zdravotníctve:

- **zdravotnícki pracovníci** – *fyzické osoby, ktoré osobne poskytujú zdravotnú starostlivosť*
- **iní odborní pracovníci v zdravotníctve** – *vykonávajú pracovné činnosti potrebné na poskytovanie zdravotnej starostlivosti*
- **pomocní pracovníci v zdravotníctve**

Právna zodpovednosť zdravotníckeho personálu

Právna zodpovednosť zdravotníckeho pracovníka je spravidla spojená s nesplnením povinnosti uloženej všeobecne záväzným právnym predpisom

Predpokladom vzniku zodpovednosti sú:

- Protiprávne konanie alebo zanedbanie povinností
- Vznik škody alebo škodlivého následku
- Existencia príčinnej súvislosti medzi konaním alebo zanedbaním povinnosti a vznikom škody
- Zavinenia formou úmyslu alebo nedbanlivosti

Povinnosti pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti

Povinnosti,
ktoré vznikajú rozčleňujeme podľa toho,
kto ich je povinný plniť:

- **Zdravotnícke zariadenie**
- **Zdravotnícky pracovník, zamestnanec**
- **Lekár**

Povinnosti zdrav. personálu pri vykonávaní zdrav. povolania

- **Vykonávať zdravotnícke povolanie svedomito**
- **Poskytnúť bez meškania prvú pomoc**
- **Sústavne sa vzdelávať**
- **Zachovávať mlčanlivosť**

Povinnosti lekára pri vykonávaní zdravotníckeho povolania

- Vhodným a preukázateľným spôsobom poučiť pacienta
- Poskytnúť úplné poučenie, ak si to pacient želá
- Ak si pacient byť poučený, zabezpečiť vyhlásenie
- Poskytnúť vhodné poučenie, ak odmietne úplné
- Pri zistení pohlavnej choroby, AIDS a pod. pozvať ďalšie potenciálne ohrozené osoby
- Odovzdať inému lekárovi dokumentáciu (opis)
- Poskytnúť lekársku službu prvej pomoci
- Vyhотовiť prepúšťáciu správu v deň prepustenia
- Prerokovať dočasnú pracovnú neschopnosť
- Zachovávať mlčanlivosť
- Upozorniť na prípadnú úhradu predpísaného lieku

Vznik pracovnoprávneho vzťahu zdravotníckeho pracovníka

- predzmluvné vzťahy
- pracovná zmluva – vznik pracovného pomeru
- pracovný pomer na určitý čas
- pracovný pomer na kratší pracovný čas
- skončenie pracovnoprávneho vzťahu zdravotníckeho pracovníka založeného pracovnou zmluvou
 - Dohoda o skončení pracovného pomeru
 - Výpoveď z pracovného pomeru



Ďakujem za pozornosť